

[АРХІВ](#)[ПРО "УМ"](#)[РЕКЛАМА В "УМ"](#)[ПЕРЕДПЛАТА НА "УМ"](#)

Україна молода

[ЗНАЙТИ](#)

ГОЛОВНА	НОВИНИ	ПОЛІТИКА	ЕКОНОМІКА	СУСПІЛЬСТВО	ІСТОРІЯ
ЗДОРОВ'Я	КУЛЬТУРА	СПОРТ	КАЛЕЙДОСКОП		

> [Духовність](#) > Миколай без «чобітка»

МИКОЛАЙ БЕЗ «ЧОБІТКА»

18.12.2012

[Ярослава МУЗИЧЕНКО](#)

**Відзначення Дня святого
Миколая протягом
останнього
двадцятиліття
поширилося в Україні,
стало, можна сказати,
національним. У
західних регіонах
відновилося і вийшло з
«родинного підпілля», а
у східних і центральних
«згадалося» і стало
«своїм». Утім українські
традиції та їх творча
інтерпретація часом**

підміняються рештками «вшанування» Діда Мороза (з дарунками під ялинкою) або ж відгомоном «індустрії» Санта Клауса (з сюрпризами в декоративному чобітку). Як же дарувати малюкам і старшим подарунки, щоб вони нагадували їм і про святого добротворця, і про їхню українську ідентичність?

Із неба чи з лісу?

«Свято це велике і відзначається по всій Україні, — каже «УМ» науковий співробітник Інституту мистецтвознавства,

фольклористики та етнології ім. Максима Рильського Олена Чебанюк. — Святий Миколай для українців — найперший святий. Його образи були в кожній хаті. Як писав Олександр Довженко у своїй «Зачарованій Десні», люди часто зверталися до святого Миколая як до Божого угодника. Він допомагав і тим, хто в дорозі, і морякам, і чумакам — чумаки брали з собою в дорогу іконки Миколая, мальовані на риби-камбалі. Утім традиція вітати дітей була характерною більше для Західної України. Там, де були контакти з чехами, поляками, словаками. Там був розповсюджений переказ про святого Миколая, який потай передав гроші

на посаг трьом бідним дівчатам. Під подушку клали одяг, який мама готувала дітям до Різдва, якісь солодощі, горішки».

Отець Андрій Власенко, настоятель свято-Михайлівської церкви УПЦ Київського патріархату, що в Пирогові, киянин у сьомому поколінні, відзначає, що це свято у радянські часи збереглося там, де не переривалася релігійна традиція, переважно на Західній Україні. На сході і в центрі свято відновилося після 1989 року.

«Онуки вже чекають Миколая, написали йому листи, — розповів «УМ» відомий актор Богдан Бенюк. — Коли мій товариш Василь Мазур прийшов позаминулого року до моїх внуків як святий Миколай, вони спостерігали через вікно другого поверху, як він іде по вулиці. Я дивився на їхні очі — це було щось фантастичне! Можна було знімати кіно. Таке не забувається. А вже як ми його на конях привеземо цього року...» Пан Богдан згадує, що в дитинстві був привчений зранку в День святого Миколая заглядати під подушку, сподіваючись, що там не буде різочки. Тоді солодощів не було особливих. Коли вже після Миколая прикрашали ялинку, то чіпляли на неї звичайні волоські горіхи, замотані в позлітку. Яблука теж висіли на ялинці — їх у Карпатах мало. Чіпляли і «цукерки» — брали яскраву обгортку і напихали її ватюю. «Ми знали — поговор був — що Миколай прийде. Пісню співали. Але він «приходив», коли ми спали. А тепер може і вдень зайти. Хоча Миколай відрізняється від Діда Мороза — він приходить з неба, а Дід Мороз — із лісу».

А якщо це «не він»?

«У цього свята є і загальновиховний момент, і релігійний, — розповідає «УМ» референт із соціальних питань патріархії Української греко-католицької церкви отець Андрій Нагірняк, батько чотирьох дітей. — Кілька років тому ми придбали диск про святого Миколая — з пісеньками і розповідями та легендами. І починаючи від 1 грудня, діти майже кожного вечора охоче його слухають. Там розповідається про важливість доброти, молитви. Це хороша нагода наголосити на тому, «хто був чемний». Діти вправляються в сумлінності». Отець каже, що його діти пишуть свої побажання до святого Миколая в листах. Деколи вимоги є завищеними. І батьки пояснюють дітям, що насправді подарунок не має бути аж таким коштовним і складним, як вони собі придумали, але важливим є те, що хтось про них пам'ятає і виявляє свою прихильність і любов.

У родині відомого музиканта й співака, лідера гурту «Хорея козацька» Тараса Компаніченка подарунки дітям «з'являються» уночі під їхніми подушками. Тарас із дружиною і похресникам намагаються цього дня підготувати подаруночки. Музикант віднайшов в архіві стародавні пісні, зокрема «Ой хто, хто Миколая любить» із рукописного збірника XVII століття, і співає їх зі своїми чотирма дітьми. Утім малеча підростає, і починається суперечка — чи є насправді святий Миколай, хто приносить подарунки — він чи батьки? «Ми з дружиною намагаємося і один одному робити дарунки, — розповідає Тарас. — І старші діти наслідують, намагаються дарувати щось цього дня молодшим. Це нагода навчити дітей робити добро, не хизуючись цим. Адже святий Миколай Мирлікійський нікому не говорив, що це він підкинув торбинки з грошима убогим сестрам».

«Навіть коли ти починаєш розуміти, що це робить хтось із твоїх рідних, казка не втрачається. І тепер, у своєму віці, я буду 19 грудня вранці заглядати під подушку — а що ж мені святий Миколай приніс?» — каже актор Богдан Бенюк. «Якщо в дітей починають виникати сумніви — хто приносить їм у ніч на 19 грудня подарунки, то їм слід пояснити, що принципової різниці немає — хто це робить: святий Миколай чи його помічники, — зауважує отець Андрій Власенко. — А помічники — це батьки. Він їм доручає, благословляє».

Ділитися добротою

Що годиться дарувати «від святого Миколая»? Дорогі машинки з пультом керування, барбі, джинси чи кросівки? «На Миколая варто дарувати не так, як на день народження, а щось із мораллю, — радить отець Андрій Власенко. — Принаймні, якщо кросівки й дарують (бо святий Миколай знає, що дитині потрібне взуття), слід покласти і щось таке, щоб стало зрозуміло, що це, все ж, святий Миколай подарував. Щось важливе, що відрізняється від усього цього світу — іконку чи гарну книжечку».

«Важливо, щоб діти розуміли, що суттю свята є вияв доброти до інших, — нагадує отець Андрій Нагірняк. — Це й спосіб допомогти в отому переході до дорослішого життя, коли діти вже розуміють, що не святий Миколай безпосередньо приносить їм подарунки. Коли ми пропонуємо малечі разом підготувати щось для діток, які не мають батьків, самотні, чи опинилися у виправній колонії, ми пояснюємо, що святий Миколай навчає нас бути добрими. Це нагода завірити діток, що святий Миколай є — він у наших ділах. Що він не якийсь чаклун,

який не знати звідки бере оті подарунки. У нас є акції — збираємо листи з дитячих будинків і роздаємо по парафіях. Парафіяни беруть ці листи і готують іменні подарунки, намагаючись хоч трошки задовольнити прохання. Також пишуть лист до цієї дитинки. Потім через «Карітас» і Мальтійську службу допомоги ці подарунки перевозять до адресатів. Часто діти в сім'ях уже знають, що мама і тато готують подаруночки, і стають святими Миколаями для дитинки, яка не має своїх батьків».

Є кілька моментів, на які варто звернути увагу в цьому святі, наголошує отець Андрій. Слід допомогти дітям виявити свою доброту. «Це все є поступовим, — каже священник. — Ми не можемо вимагати від маленької дитини, щоб вона вважала, що подарунок — це не важливо. Насправді і для нас, дорослих, подарунок є очікуваним. Нам приємно, що хтось про нас згадав, що ми для когось є цінними. Утім слід зробити так, щоб заохотити дитинку ділитися з іншими добротою».

СЛОВО ПАСТИРЯ

Протоієрей Іван Рибарук, настоятель церкви Різдва Богородиці у Криворівні:

— Це один з найулюбленіших святих усього християнського світу.

Звичай потайки класти під подушку подарунки походить відтоді, коли святий Миколай врятував від нечестивого життя трьох дівчат з бідної сім'ї, які залишилися без матері. Ставши дорослими й будучи дуже вродливими, вони не мали засобів до існування. Убогих ніхто не брав заміж. Їхній батько вже погодився, щоб дочки торгували своїм тілом, аби прожити. Дізнавшись про це, Миколай, який був священником у тому містечку, став потайки підкидати цим дівчатам золоті монети. І вони, вже маючи придане, змогли вийти заміж, були врятовані від розпусного життя і від погибелі. Святий Миколай дав приклад не тільки молитвою, а й ділом допомагати людям. Після цього поширився звичай обдарування, передусім, обділених, убогих, сиріт.

ВАРТО ЗНАТИ

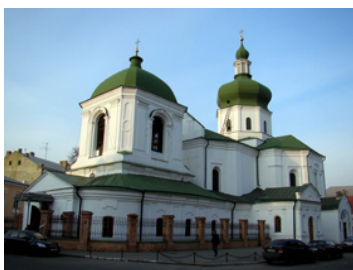
Майбутній святий народився у лікійському місті Патарі у Малій Азії наприкінці III сторіччя. Коли багаті батьки лишили по смерті йому спадок, він усе роздав бідним людям. Робив добро таємно, не чекаючи винагороди. Повернувшись із прощі до Єрусалима, він побажав

віддалитися від світу та цілковито присвятити своє життя Богові, але під час молитви почув Голос, який сказав йому: «Миколаю! Це не та нива, на якій принесеш ти очікуваний Мною плід. Зверни життя своє до людей, щоб прославилось в тобі Ім'я Моє...» Ставши пастирем лікійської церкви, святий Миколай невтомно піклувався про благо своїх духовних дітей. Однак невдовзі імператор Діоклетіан розпочав жорстокі гоніння проти християн. Святий Миколай був ув'язнений. Із початку царювання імператора Костянтина гоніння припинилися, і мир-лікійського архієпископа звільнили. Бідні вдови з діточками, безприданниці, хворі й неповносправні знаходили перед порогом свого житла несподівані дари в час, коли дуже потребували допомоги. Працьовиті студенти й наполегливі вчені отримували від нього несподівану фінансову допомогу. Свій земний вік скінчив у глибокій старості, у 343 році, в Мирах. Згодом його мощі були перенесені в місто Бар (Італія), де вони знаходяться й донині.

Друкована версія

СТАТТІ ПО ТЕМІ

Релігія любові

Духовна недільна школа при церкві Святого Миколая (Притиска) УПЦ КП працює для дорослих уже чотири роки; з дітьми там працюють, із певними перервами, десь років два. Її керівник — кандидат церковно-історичних наук Сергій Башинський, викладач християнської етики. Наша

Протоієрей Іван Рибарук: Небо подарувало нам Майдан «на виріст»

За вікнами бусика — засніжені карпатські краєвиди. Йдеться до Михайла, що «на білому коні приїжджає». Бусик везе пакунки з продуктами для потребуючих Коломийської єпархії від вірян із Криворівні. Дорогою говоримо з отцем Іваном про Майдан, річниця якого відзначатиметься завтра. Цей феномен досі

Церква й АТО

Військове командування часом не може знайти грошей, щоб послати вертоліт до поранених. Але для священика на сході України не стоїть питання, чи варто ризикувати життям, щоб винести пораненого й надати йому притулок у церкві. Однієї страшної ночі Церква відкрила свою браму й дала прихисток

Партнери Бога

Сьомий рік поспіль 13 числа кожного місяця біля стародавньої Софії Київської здійснюється молитва за духовне просвітлення нашої країни та її політичну реформацію. Ведуть службу просто неба біля воріт храму представники пізних

Владика Ігор: Маємо обирати між воскресінням і «постхристиянськими» ілюзіями...

Християнство привнесло у світ дивні, незрозумілі часом навіть нам, сьогоднішнім, ідеї. Скажімо, що людина насправді не є залежною від долі, суспільного статусу, етнічного походження чи вмісту гаманця. Що не помста-відплата реально покращує якість життя, а навпаки — прощення. Що вищою цінністю є правда і свобода, зокрема свобода вибору. Нині на таких-от принципах базується демократичний державний устрій, впроваджений на більшості теренів земної кулі.

«Головне послання Зарваниці — це духовна єдність»

Цими вихідними відбулося велелюдне паломництво до Марійського духовного центру, що в селі Зарваниця Тербовлянського району Тернопільщини. Від уже традиційних щорічних ця проща відрізнялася тим, що цьогоріч вперше було об'єднано

ВИПУСК №189

ЗА 18.12.2012

РОЗСИЛКА

e-mail:

підписатися

ФОТО, ВІДЕО